

II 151 77
QUATTRO

MASSIME

DELLA

CHRISTIANA

FILOSOFIA

del P. GIO. BATTISTA MANNI
della Compag. di Giesu

*Tradotte dalla lingua Italiana
nella Armena*

Per il P. GIACOMO VILLOTTI
della medema Compag.

n Roma nella Stamparia della Sac.
Congreg. di Propag. Fede. 1714.

Con licenza de' Superiori.

LIBRARY
OF THE
MUSEUM
OF THE
CITY OF
NEW YORK
ASTOR LENOX
TILDEN FOUNDATION
125 WEST 57TH STREET
NEW YORK 19

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX
TILDEN FOUNDATION
125 WEST 57TH STREET
NEW YORK 19

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX
TILDEN FOUNDATION
125 WEST 57TH STREET
NEW YORK 19

ԶՈՐԷ ԽՈԿԱՌՈՒՆՔ

Տաղադս յաւիտեանականութե.

ՇԱՐԱՌԻՐԵԱԼ.

Ի ՏԱԿՐԷ Վարդապետէ
Ի Կարդէն Տնեանց.

Ի Հռոմ Ի տպարանին ԽԲ ԺԸ
ղովոյն. Տամի ԼՄԻ Խ. ԷԾ. ԺԴ.

Հռամանաւ վերականգնուաց.

ԱԿԻՉԲՈՒՆՔ

քրիստոնէական փելիսոփայութե
կամ խոկմունք Դ.
Յաղագս Տաւտեմականութե .

ԸՌ ԸՆԹԵՐՅՈՂ:
Երթիցէ մարդ ի տուն յա-
ւիտեանականութե իւրոյ .
Եղովորդ . ԺԲ. Է.

ԱԿԻՉԲՈՒՆԱ
զայսոսիկ քրիստո-
նէական փելիսոփայ-
ութե քեզ մատուցա-
ւեմ, սիրելի ընթեր-
ցող, որ եռափափաք սրտիւ խն-
դրեալ զյաւիտեանական երջանկու-

Թի ; զի ի վր նց , եբ Թէ ի վ
 հաստատուն հիման կանգնե-
 ցես զհոգւոր շինուածն փրկու-
 Թէ քո . Լկիզբունք այսոքիկ
 գլխաւոր ճշմարտութիւնք էն
 որք դիւրաւ դան ի միտս այ-
 նոցիկ , որք յուշադրաբար խոր-
 հին զիրս յաւիտենականս ; և ես
 համառօտեցի զսն սակաւ ինչ
 և կարճառօտեալ , բայց զօրա-
 ւոր ազդու և հատու բանիւք ,
 զորս եթէ մտադրաբար լնթեո-
 ւուցուս , և զընթերցեալսն լա-
 որոճեսցես ի արտիքում , եղիցին
 նք բեղ յօգուտ մեծ յոյժ վն ուղ-
 դութե վարուց քոց .

Նորբաբար գրեցին արդեօք բա-
 զումք յաղադս յաւիտենական
 ութէ զմեծամեծս հատորս , բայց
 ի լեզուս և ի բարբառս որք հա-
 յոց էն անծանօթք : Թող Թէ ոչ
 կարեն ամենեքեան գնել զհաստ
 և

և զմեծագին գիրսն; սա և սա
կաւք դառնէին զպարսապ ըն-
թեռնոյ զնս: Էլն այնորիկ կար-
ճառօտեցի, և հայ լեզունա
դրեցի զայս ցածագին և հեշտա-
լուր ոճիւ տեսորիկս, ոսկ զի կա-
րիցեն ամենեքեան առնուլ, և
ընթեռնուլ, և վայելել զպտուղո
ի սմանէ:

ԴԼՆԻ ԼԳԵՄՈՐԻԿԱ զմասնիկս Դ.

ԱԶ. Յաղագս յաւիտենական
սուրբէ հոգւոյն.

Բ. Յաղագս յաւիտենական
սուրբէ մարմնոյն.

Գ. Յաղագս յաւիտենական
սուրբէ աշխարհսուրբէ.

Դ. Յաղագս յաւիտենական
սուրբէ Դժոխոյ.

Կարեն դու ընթեռնուլ զնս,
կամ կարգաւ յառաջնոյ գալով
առ վերջինս; կամ առանց կար-
գի, գնելով վերջինս առաջինս;

և զառաջինս վերջին ; ուն իսկ
 առաւել հաճոյ քեզ Թոճեացի ;
 միայն Թէ ոչ ընթեռնուցուս ը-
 տապուԹք , հարեանցի վեր ի
 վերոյ , և ընդ աղօտ , բայց հան-
 դարտ և մտադիր ; և ի վր ըն-
 Թերցելոց դադար ինչ առեալ ,
 քննեսցես , և լաւ առցես ի միտս
 զգորուԹի գրոց : նման հաւուն
 որ զկաթլիկ մի ջուր քաշ քաշ
 ըմպեալ դադարի ինչ , և յաւել-
 լու ըմպել զայլ մի կաթլիկ ; զի ի
 փրկարար խրատուց մի վրեպե-
 ցի բան մի ի պտղոյ իւրմէ .

ողջ լեր .

ԳՆՈՒԽ ԱՌԱՋԻՆ.

Յաղագս յաւիտենականու
ԹԷ հոգւոյն.

Օհնչ օգտիցի մարդ, Թէ զաշ-
խարհս ամ շահեսցի, և զանձն
իւր տուժեսցէ? Մատթ. Ժգ. ԻԷ.

1.

Դաջին պատուղ զոր
քաղեմք ի ծառոյն
յաւիտենականու
ԹԷ, և բարւոք գի-
տել և իմանալ Թէ
որքան արժէ, և ազնուական և մեր
հոգի; ուստի՝ ծնանիցի հաս-
տատ առաջադրուԹի և կամք
զիրկուԹի հոգւոյն համարել և
հոգալ այսու հետեւ առաւել
քան

քան զամ ԿեչտուԹի մարմնոյ :
 Խորհեաց ուրեմն Թէ մի է քո
 Կողիդ , և նր ոչ երբեք եղիցի
 զաղձան : Եթէ մի անգամ Կորու-
 սանես զնա , այլ ևս ոչ դոյ Կնար
 ինչ դատանել զնա և իրկել ; Իսկ
 եթէ մի անգամ դատանես և իրկես
 զնա , ոչ Կարասցէ երբեք Կորն-
 չիլ մինչև յաւիտեան :

2. Տեսոյ զմիտս քո ժողո-
 վեալ , և ամփոփեալ ի քեզ , ասա
 դու քեզ , և Կրկնեա՛ բաղմոցս
 անգամ զերիս խօսս զայսոսի :
ԱՅԻ ՇԱՌ : ՈՂ ԵՐԲԵՔ :
ՏԷԻ ԻՄԵԱՆ . Եւ աս
 Կողիդ դարձեալ , սԹափեա՛ և
 զարթո՛ն զնա ի քոյ մեղաց , աս-
 ելով զնա ; Տեչեա՛ , Կողիս ; յե-
 շեա՛ զի անսա՛ և յաւիտեանս ևս
 դու ; յեչեա՛ զի Կայ և մասյ քեզ
 և յաւիտեանս Կալ , Կամ ի փառս

ԼՂՐՔԱՅՈՒԹԷ, Կաւ Ի տանջանս
 դժոխոց. Լիւ յաւիտենականու
 ԹԷ Կեանս; վս յաւիտենական
 ուԹԷ Կամբերես; վս յաւիտե
 նականուԹԷ պատերազմես; քան
 զի Ի Կեսցանդոյս յայսմիկ, որ է
 անդուլ պատերազմ, և անհան
 դիստ փորձուԹի, պատերազմէն
 մեր զայլ ոչ ունի վաղձան, եթէ
 ոչ զԲրաբիոս յաւիտենական փա
 ւաց յերկնս, եթէ յաղթեմք;
 Կաւ զպատիժ անշեղ հրոյս դժո
 խոց, եթէ յաղթուհարեմք.

3. Լնտ առ զկայ ինչ, և
 հանգիր փոքր մի; և ած զմտաւոր
 Թէ Թեւեալ ունի յաւիտենական
 ուԹի դժամս, և դաւուրս, և
 զամս անթիւ, սակայն իբր Թէ
 չափաւոր լինէր, պարփակեալ
 սարուանի այս երկու խօսիւք,
 միշտ. ՉԵՐԲԵՔ. քան
 զի միշտ մասց, և ոչ երբեք սպա
 ւի.

ուի . Տիշեա միշտ դբանս երկուս
 զայնոսիկ , և ի մտաց բոց մի
 տարանջատիցին երբեք . և՛ տիշտ ,
 որ իբրեւ զսուր երկայրի Թա-
 մանցանց ելանէ ըստ սիրտն մե-
 ղաւորաց ; Չերբեք , որ իբրեւ
 զբեւեռն արեալ խոր խոր հարեալ
 անկի ի միտս արդարոց . և՛ տիշտ ,
 որ զարհուրեցուցանէ զամբա-
 ռիշտս ; Չերբեք , որ զահիհարե-
 զբարեպաշտս . և՛ տիշտ որ զանա-
 պատս ելից ճգնաւորօք ; Չեր-
 բեք , որ զմանորայս լցոյց կրօնա-
 ւորօք . և՛ տիշտ որ անթառամ պա-
 հեաց զմաքրուԹի կուսանաց ;
 Չերբեք , որ էհեղ զարիւն մար-
 տիրոսաց . և՛ տիշտ , յորմէ ծնանի
 վարուց անբուԹի ; Չերբեք , որ ի
 սրտի պահէ զանմեղուԹի . ո՛ր
 և՛ տիշտ ? ո՛ր Չերբեք ? ի մեղս ոչ
 երբեք անկանի , որ զՉերբեքն
 միշտ խորհի . Օտանն իւր միշտ

որ պահէ, որ զմիշտն միշտ զմիշտ
տաւ ամէ.

4. Բայց զինչ է միշտն? Օրն
է Չերբեքն? Օրն է յաւիտե-
անն? Եւ զի արդ սահմանեցեց
դանսահմանն? Յաւիտեան է
միշտ առաջիկայ տեղումն. Եւ
մին յարատեւ այսօր որ զերեկն ոչ
ուսի, և զվաղն ոչ գիտէ. Եւ
շրջանակ ամաց որ ոչ սպառի եր-
բեք. Եւ բոլորակ անսկիզբն և
անվերջ միշտ զոյգ ենքեան, որոյ
միջակեան է, միշտն; և Չեր-
բեքն, շրջաբերումն նր, բանդի
մայ միշտ, և շրջելով ոչ երբեք
եղերի. Եւ յարակայ անփոփոխ
ումն, և անփոփոխ յարակայ
ումն. Եւ մշտաշարժ անիւ որ
հոլովելով հոլովի, և զկայ երբեք
ոչ առնու. Եւ անհատահոս աղ-
բիւրն, յորմէ ընդ ջրմուղս անթիւս
արձակեալ ջուրն խաղայ, և ան-
դրեն

Կրէն դառնայ, և ոչ կայուցանէ
 երբեք զգնացս, և զդարձուցան
 իւր. Է՛ օձ մի որ յինքն պատե-
 ալ ունի զտուտն իւր; որ ի վեր-
 ջին իւրում միշտ սկսանի; սկ-
 իզքն անսկիզքն, անմեջն, ան-
 վերջ.

5. Իսկ զորքան ժամանակ
 տւեացէ Յաւիտեանն? Օկնի
 հազարաց հազարաց, և բիւրոց
 բիւրոց ամաց ոչ լինիցի զաղձան
 նր; ոչ մեջն, ոչ սկիզբն; բայց
 քանի երկինք եղիցին երկինք;
 ցորքան շն եղիցի շն, այն-
 քան ընտրեալքն եղիցին ի փառս
 արքայութե; այնքան եղիցին դա-
 տապարտեալքն ի տանջանս դժո-
 խոց. Իջցէ այսօր հրեշտակ մի
 յերկնից, և յիշկեանոսէ անհուն
 ծովէն հանցէ կաթիլի մի ջուր.
 անցցեն յետոյ հազար ամբ, և
 զկնի հազար ամաց դ՛ի իջցէ հրեշ-
 տակն,

տակն, և ի ծովէն անտի հան-
 ցէ զայլ մի կաթիլի ջուր, և նո-
 յսպն արասցէ հանելով յիւրա-
 քանչիւր մի մի հազար ամ, մի մի
 կաթիլի; Ը՛ր քանի անցցեն հա-
 ղարք, և բիւրք ամացն մինչև
 դատարկացեալ ցամաքեսցի ծովն,
 և սպառեսցի ամ ջուր ի նմանէ?
 Ասկայն յետ այնքան բիւրոց
 բիւրոց ամաց սպառեսցի; և յոր-
 ժամ սպառեսցի, պակասեալ իցէ
 Թերեւ ինչ ի յաւիտենականու-
 ԹԷ? Բնաւ ոչ ինչ, և ոչ մի բո-
 ւի. Կամ յանձն առնուցու հրեշ-
 տակն զաշտարակ մի շինել, որոյ
 գլուխն ելանիցէ մինչև յերկինս;
 և արկցէ այսօր շինուածոյն հիմ-
 նական քարն առաջին; և զկնի
 հարիւր հազար ամաց, ի վր քա-
 րին այսորիկ դիցէ զայլ մի քարն;
 նոյնսպն արասցէ, առ իւրաքան-
 չիւր մի մի հազար ամ, մի մի
 քար

քար դնելով, մինչև յերկինս
հասցէ շինուածն; զկնի այսքան
բիւրոց բիւրոց ամաց, քանի ինչ
անցեալ էցէ ի յաւիտենական
ուրթն? Ոչ ինչ; այսքան ամաց
վերջն, եղիցի յաւիտենական
ուրթ սկիզբն.

6. Ո՛ր Շաւիտեան? Եթէ
մեք ամէաք միշտ զբեզ ի միտս,
ոմ Թեթե, ոմ քաղցր և հեշ-
տակիր երևէր մեզ ամ անդուծի,
որ համբերուծք կրեալ, տայ մեզ
վայելել զԷ՞ն ի Շաւիտեան?
Ոմ պատիր և սուտ երևէր մեզ
ամ հեշտուծի, որ առ բույէ մի
զուարճացուցանէ, և ի յաւիտե-
նական տանջանս դատապարտէ?
Որպիսի զգուշուծք ի բաց հա-
ժարեաք յամ մեղաց? Որպիսի
զերմեռանդուծք կրթեաք զմեզ ի
բարի գործս? Որպիսի ձգն-
ուծք ծախեաք զայս առաջնկայ
ծա

Ժամանակ յորմէ կախեալ կայ հե-
 աւքն, կամ մահն յաւիտենական?
 Օհնչ խորհիս եղբայր, եթէ
 զայն ոչ խորհիս? Էւ եթէ զայն
 խորհիս, զի արդ խորհելով ոչ
 սարսափիս? Բայ զաչս իմ, մաք-
 դասէր ԱՃԾ, տեսանել, և իմա-
 նալ որպիսի յարատե է, անչափ,
 և անվերջ յաւիտենականութի,
 Թե փառաց, որով զընտրեալս
 քո պսակես յերկինս; Թէ ասն
 ջանաց որովք զդատապարտեալն
 պատուհասես ի դժոխս. Օայս
 ներկայ Ժամանակ զոր շնորհես
 ինչ զի զարքայութի շահեցայց
 նովաւ, տուր ինչ այնպիս ան-
 ցուցանել զնա, ունի զի կարացից
 ի կորստենէ ապրեցուցանել զանձն
 իմ, և իբրեւ բարի և հաւատա-
 րիմ ծառայ մտանել յուրախութի
 ԱՄՆ իմոյ.

7. Օայն կարդամք, զայն աղ-
 Ե աղա-

աղակեմք , զայն քարոզեմք առ
 ամենեւեան , զի ահիւ և երկիւ
 զիւ փրկեացեն զհոգիս իւրեանց ;
 բայց ո՞ր կուրու՞թք որդւոց աշա-
 մայ ? աշխատիրաք և մոլեգնե-
 ալք ոչ անսան , այլ իբրեւ զսան-
 ճարձակ երեզար զհետ երթան
 ցանկու՞թեց , և դահալէժ հո-
 սին , Թափին ի գեհեն . Լուար
 ուք քրիստոսեայք ? Դունին դիք
 հեթանոսք ? Լիփռեալք միսչե ի
 ծագս երկրի ազգք ամենեքեան
 Լուարուք զայս երես խօսքս ,
ԱՒՇԱՍ : ՉԵՐԲԵՔ : ՏԱ-
ԻՒՍԻԷԱՆ . Երանի ԱՄԻ ,
 երանի այնոցիկ որք տեսանեն
 զքեզ յերկինս , ի յաւիտեանս
 յաւիտենից օրհնեացեն զքեզ .
 և Լայ , հաղար անդամ մայ այնո-
 ցիկ որք ի բաց ընկեցեալք են
 յերեսաց քոց , ի Տաւիտեանս
 Տաւիտենից ի քեն զրկեցին .
 ի

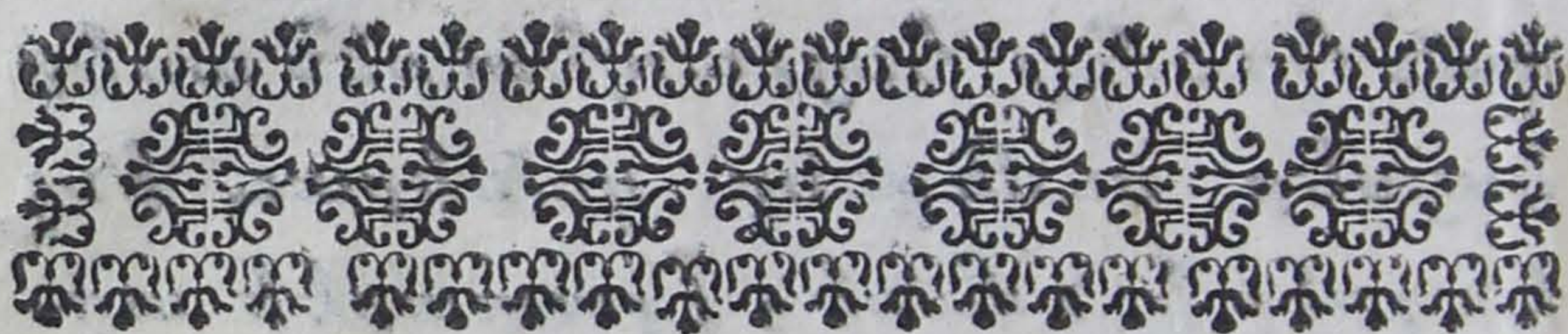
ի րոպէէ յայսմանէ , եղբայր , ե
րոպէէ յայսմանէ զոր այժմ իսկ
ուսիս ի ձեռս , կախեալ կայ կե-
անք յաւիտեանական , կամ մահ
յաւիտեանական ; առ կեանքն տա-
նի խաչս քի ; առ մահն տանի
ցանկութի աշխարհի ; անձնս ԼԵՐ
ես , ըստրեալ զոր ինչ եւ կամիս ,
բայց յեղեալ զի եթէ ապրիս , ապ-
րիս ի յաւիտեան ; եթէ կորնչիս ,
ի յաւիտեան կորնչիս .

8. Եթեւ ցայս վայր հասե-
ալ , հանդիս սակաւիկ մի ; եւ առ
յարկանել զսանձ անդուստ գան-
կութեց քոց , ունկնդիս ԵԴԱԿԷ
բերանին , եւ տուր նմա պատաս-
խանի . քանի ձեռս ուսիս , ասե-
նա ? Օերկուս , ասես . Ընդեր
երկուս ? Օի եթէ հանդիպիցի
քեզ կորուսանել զմինս , ունիցիս
եւս զմեզս . Եւ զոսա քանի ու-
սիս ? Երկու . բարի է ; եթէ բե-
կա

Կանխիցի մինն , օգտիցիս ի միւ-
 սոյ . Եւ դաշս քանի ունիս ? Եւ-
 Կու . Բաջ լեր ; Եթէ կուրաւսաւ
 միող , տեսցես միւսող . Իսկ զհո-
 ցի քանի ունիս ? Եթէ ունէիր
 զերկուս , ի կորնչիլ միոյն , ապ-
 րէր Թերեւս միւսն . Բայց մի է
 և եթ քո հոգի : Եթէ փրկես
 զսա , փրկեալ է ի յաւիտեան , և
 Կասկած այլ ևս ոչ գոյ Թէ գու-
 ցէ կորնչիցի . Իսկ եթէ կորու-
 սանես զսա , կորուսեալ է ի յա-
 շիտեան , և հաստաւ ի քէն ամ
 յոյս այսու հետեւ ապրեցուցա-
 նել զսա . Օայս երկու խօսքն
 միշտ , և անձանձիր խորհեաց ;
 և յորժամ փորձեսցէ զքեզ Լա-
 տանայ ; յորժամ ամցէ ի միտս
 զմարմաջուծս ցանկուԹԷ ; յոր-
 ժամ սէր աշխարհի դրդեսցէ զքեզ
 ի մեղս , պիտի կաց փորձչին դի-
 ճադարձ ; և ասա ցնա , զոր սբա-
 ղան

զան հռօմայ հայրապետ ոմն ասէր
 հայսեր ումեք որ զանիրաւ ինչ
 խնդրէր ի նմանէ, Կատարէի ար-
 դեօք, ասէր, Կատարէի ԼՈՐ իմ
 զխնդրողածս քո, եթէ ունէի
 եւ զկրկին հողի: Բայց իմ է մի
 եւ եթ հողի, եւ ոչ կամիմ կոր-
 ուսանել զնա:

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ.

Տաղադս յաւիտենականութե
ւ Տարփոյն .

Եր կամիցի զանձն իւր կեցուցա-
նել , կորուսցէ զնա : որ կորու-
սցէ զանձն իւր զս իմ , գացէ զնա .
ւ ՏառԹ. Ժգ. ԻԷ. և ԴՃԼ. Լի եր-
կնչիք յայնցանէ որք սպանանեն
զմարմին , և զոգի ոչ կարեն սպա-
նանել . և շի երկերուք դուք
առաւել յայնմանէ , որ կա-
րող է զոգի և զմարմին
կորուսանել ի գեհե-
նի . ւ ՏառԹ. Ժ. ԻԸ.

2. Հաւաստեալ գիտեմք և
 հաւատամք, Թէ մեր մարմինքն
 Թէպէտ մեռանին, և ի տարերս
 ցնդեալ ապականին; սակայն եղ-
 իցի ժամանակ զի յարիցեն ի մա-
 հուանէ: Դռանի ասէ Պօղոս
 լռութեալ (մ. առ ԼորնԹ. ԺԵ.)
 ազարտ է ապականութեալ այսմիկ
 զգենուլ զանապականութի, և
 մահկանացունիս այսմիկ զգեն-
 ուլ զանմահութի. Բայց մար-
 Թոց յարուցելոց ոչ եղիցի մի և
 նոյն հատուցումն: ուստի՛ ասէ
 նոյն լռութեալն, Թէ ամենեքե-
 ան ննջեսցուք, այլ ոչ ամենեքե-
 ան նորոգիցուք; քանզի յարիցեն
 ոմանք ի դատաստան, և ի դա-
 տապարտութի; և յարիցեն ոմ-
 անք ի կեանս և ի փրկութի.
 Դրոց բարիս գործեալ իցէ, ասէ
 ԼԲԹ, յարիցեն նք ի յարութի
 կենաց; և որոց չար արարեալ,
 ի յա-

ի յարուժի դատաստանաց . (Յօ-
հան. Ե. ԻԹ.) և արմինս որ ի կեն-
ցաղոյս յայսմիկ իցէ ի հեշտու-
թիս , զանց առնելով զօրինօքս
և զյ ի կատարուիս ցանկուիթէց ;
ի հանդերձելուս ի յաւիտեան
ապօղեացի , և այն է կորուսանել
զանձս դատանելով զսա . Իսկ որ
մաշեալ իցէ զմարմին իւր նոճա-
ծելով զսա ըսդ լծով Օրինացս
և զյ արեւոյս նա ի հանդերձե-
լուս ի պարարտութե տանս և զյ
և զուղիս փափկութե իւրոյ տա-
ցէ և ԼԻԹ ըմպել նմա : և այն է
զանձս դատանել կորուսանելով
զսա զս և զյ .

3. Ի ճշմարտութե յայսմանէ
ծնանի ի սրտի արդարոյս միւ-
թարուժի մեծ յոյժ ; և իսկ ի
սրտի մեղաւորաց զարհուրանք
և երկիւղ . քանզի գիտեն զի
կայ և մայ նց պատրաստեալ
հա

Հասոռցուծն, եթէ փառաց, կամ
 եթէ պատժոց ի յաւիտեան, ոչ
 հոգւոց միայն, այլ և մարմնոց;
 ունի ասէ Պօղոս առ Կորնթ. գլ Ե.
 և մենեցուն մեզ յանդիման լինել
 կայ առաջի ատենին քի, և ը
 կարցէ իւրաքանչիւր իւրով մար
 մնով զոր ինչ գործեաց, եթէ բա
 րի, և եթէ չար:

4. Ընթեռնուիք ի գիրս պատ
 մուծեց թէ վայրագնաց, և ան
 առակ երիտասարդ ոմն զյաւի
 տենականութի ամենով ի միտս,
 սթափեալ առ ժամայն եբրեւ ի
 քնոյ, զգաստացաւ, և ի ցան
 կուծեց իւրոց դարձաւ առ և՛
 և այսպիսի եղև դարձուծն նր.
 Օմիտս իւր ժողովեալ, և ամ
 փոփեալ առ ինքն, սկսաւ խոր
 հել ի սրտի իւրում, և ասել;
 և հաւաստիկ կշտապինդ վայելեմ
 յամ հեշտութեց կենցաղոյս այս
 որիկ;

որիկ, զիմ ինչ զոր խնդրէ առնա
 իմ, ոչ զրկիմ ի նմանէ, և ոչ ար-
 դելեմ զսիրտ իմ յիմ ուրախու-
 թէ. Բայց ի մեջ այնքան հեշ-
 տութեց, մի ինչ է որ տրտմե-
 ցուցանէ զիս յոյժ, Թէ հեշտու-
 թիք այնոքիկ առ դոյզ ինչ ժա-
 մանակ էս, և Թէ ի հանդիպելն
 մահու, նք ևս առցեն զվաղ-
 քան. Դի Թէ կարէի միշտ կեար
 և կատարել զիմ հաճոյս սրտի
 իմոյ? Օայսքան իսկ ասէր երի-
 տասարդն. Տեսոյ յաւել ևս
 խորհիլ և ասել; Եթէ տո՛ւեալ
 էր ինձ յւշ համարձակութի
 զամս ապրիլ վեց հարիւր, և ըս-
 տրել յերկուց միսն; կամ զամս
 իւն. առաջինս կալ ի բանտի; և
 զմայցորդն վեց հարիւր ամաց
 անցուցանել իմ փափկութի, ան-
 ցաւ, աներկիւղ, անփորձ. Կամ
 ի վեց հարիւր ամաց անտի՛ զա-

աւղինս քառն հինգ անցուցա
 նել ի հեշտութիւնս աշխար
 հիս ; և զճացորդս առնել ի
 բանտի , անքուն , սովալլուկ ,
 անսխիթար ի շղթացս ; յերկուց
 անտի զինչ առաւել կամեի ես
 ընտրել ? Ընտրէի արդեօք զա
 ռազինս , և լաւ ևս համարէի
 զսակաւ ինչ ամ կրել զվիշտս , և
 յետոյ զամս հինգ հարիւր եօ
 թանասուն և հինգ անգրդով
 փափկութեւ կեալ . իբրեւ յառա
 ջեաց երիտասարդս մինչև ցայս
 վայր , էհար և՛ զսիրտ նր նե
 տիւ շտրհաց իւրոց ի բարձանց ,
 և լուաւ ներքնային ձայնի որ
 ասէր , ո՞ն անմիտ ! Ի բերանոյ
 քուսմէ դատեմ զքեզ . Դիցուք
 Թէ ապրելոց ես այսու հետեւ ,
 զամս , ոչ ի՛նչ բայց հարիւր և
 առաւել եթէ կամիս ; և համար
 ձակ լիցի քեզ զայնքան ժամանակ
 կա

կատարել զմահաճոյս սրտի բոյն
յետ այսորիկ զինչ եղիցի ? Ինչ
ուսուցանէ բեզ հաւատն , Թէ
հետեւելոց են , ոչ վեց հարիւր
ամբ , ոչ վեց հազար , ոչ վեց հա-
րիւր ք , բայց ամբ անսպառ մին-
չև ցլաւիտեան , զորս անցուցեա
ի զարհուրելիս տանջանս դժո-
խոց , փոխանակ ըռպեական հեշ-
տուԹէ դոյզ ինչ ժամանակի ?
Սայս խորհելով երիտասարդին
զարհուրեցաւ , և տեղի տուէ
ալ հոգւոյն սքոյ զգաստացաւ
առ ժամայն , զսպեաց զվարս
իւր , և հրաժարեալ յաշխար-
հէ , սքուԹք կատարեաց զկե-
անս իւր .

5. Ի՞ որպիսի բազոր երեւէ
ին մեզ մահ անաշխարանքն , և
զշտագնուԹիք մարմնոյն , Եթէ
միշտ ի միտս ամէաք զինչ իցե
յաւիտեանն ? Եղբայր բռնառ-
նեայ ,

անայ , վս սիրոյն զոր ունիս ոչ
 միայն առ հոգեդ քո , բայց և
 առ մարմինս քո , խորհեաց յաճախ
 յաճախ զբանս զայսոսինկ , բոպէ
 մի հեշտանալ , և ի յաւիտեան
 տանջիլ = բոպէ մի տանջիլ , և ի
 յաւիտեան հեշտանալ . Եթէ
 դանդաղեսցի երբեք մարմինդ զա-
 պաշխարանս կրել ; եթէ գանգա-
 տեսցի զպնդուածն պահուց ;
 եթէ դժուար թո՛ւնցի նմա ան-
 տրտուշ համբերել աղբատու-
 թէ , ցաւոց , հիւանդուածէ ; բա-
 ջալերեա՛ դու զնա , և մսիթա-
 րեա՛ , աշղէ մարմինս իմ , պնդեաց ,
 և մի լքանիր ; ի կարճատե կեն-
 ցաղոյս յայսմինկ երթալով եր-
 Թաս , և լալով արկանես զսեր-
 մանիս դործոց բարեաց ; բայց
 եղիցի ժամանակ , և ահա մերձ
 իսկ է , զի հնձեսցես զհուշ-
 ձն անասելի փափկուածէց որք
 կաց

կացցեն և յաւիտեան .

6. Հարցանէիս և հարուստ
զգերահռչակ պատկերահան ոմն,
անուանիք Օւլքսիս, Թէ ըսդ էր
ծանր ծանր, և մեղմով մեղմով
հանէս զպատկերս ? Եւս պա-
տասխանի ետ, և ասէ, ծանր
և հանդարտ նկարեմ, բանալի նկա-
րեմ և յաւիտեան . Բարեոք իմաս-
ցեն մարմնսք մեր, Թէ նկարուսք
նց, եւ գործքնց, որք ամենեքեան
վսյաւիտենականութիւն : Թէ ան-
ցաւ զոր համբերութիւն կրեն զս
ւշ, արժանի է յաւիտենական
փառաց; Թէ ան մեղքս զոր առ
և հեշտութիւն գործեն, պարտա-
կան առնէ զսյաւիտենական
տանջանաց .

7. Եւ Թէ կարեաք զա-
ջս մտաց և մարմնոց յնդադար
ակնարկութեամբ, համբառ-
նալ երբեմն և վեր յերկինս, և
եր-

Երբեմն ի վայր արկանել զսփ ի
 դժոխս, և ասել ի սրտի մեր
 ում, Ո՛ր երկինք! Ո՛ր դժոխ!
 Ո՛ր տիւ անգիշեր! Ո՛ր գիշեր ան-
 տիւ! Ո՛ր մխիթարուԹի անցաւ
 Ո՛ր ցաւ անմխիթար! Ո՛ր կեանք
 անմահ! Ո՛ր մահ անկենդան! Ո՛ր
 կեանք, ո՞ր մահ ի յաւիտեան!
 Այս փրկարար մտածումն, սի-
 րելի ընթերցող, ոչ է ի վր բանին
 որ խրԹին իցէ, և ի վեր բան
 զհասումն մտաց քոց; քո մար-
 մայդ բանն է, արում ի մօտոյ
 իսկ կայ և մայ կամ հեշտաւ
 Թի յաւիտենական յերկինս, կամ
 յաւիտենական տանջանք ի դժո-
 խս .

8. Այս փոքր և կարճ խօս-
 քն, Թէ և բան զբար կարծրա-
 ցեալ իցէ սիրտ քո, հարցեն զքեզ
 փրկաւետ նեւտիւ երկիւղին Այ;
 և ամենլով զմտաւդ զմամուլս,
 զոր

քորսայս , զկոճեղս , զշղթայս ,
 զբանսս , զչարչարանս զորս խն
 տալով կրեցին այսքան լճարտի
 քոսք վս անոճան ՄԴՆ , աղաղա-
 ճեցես ընդ Պողոսի , (Հռոմայ
 Էց . Ը . ԺԸ .) ԲԼ էն արժանի չար
 չարանք ժամանակին այսորիկ
 հանդերձելոց փառաց որք յայտ
 նելոց էն ի մեզ : և ասացես ընդ
 Օգոստինոսի , տանջեա՛ զիս ՄԴԻ ,
 ի կենցաղոյս յայսմիկ , պատժեա՛ ,
 չարչարեա՛ , այրեա՛ , կտրեա՛ , փոր-
 ճեա՛ , միայն Թէ Թողցես , և ող-
 որմեսցիս ի յաւիտեան .

ԴԼՈՒԽ ԵՐՐՈՐԴ

Տաղապս Տաւիտէնականութե
աշխատութե .

Ըր այժմ բոպէական է , և Թէթէ
նեղութի մեր , զյաւիտէնական
փառսն գործէ ի մեզ
յերկինս Բ. Կոր
նթ. Դ. Ժգ.

I. Ըրորդ պատուղ զոր
բերէ ի մեզ խո
կուծս յաւիտէնա-
կանութե է կամք
հաստատ զխոտ
անս աշխարհիս տալ վս հանդեր-
շեալ բարեաց ; զմահս փոխանու
կել

կել ըսդ կեանս ; զիսաւարն ըսդ
 լոյս ; զերկերն ըսդ երկինս , Բար-
 լոք ասէր իմաստուն ոմն , Թէ
 բազումք ի մարդկանէ կիսոմի
 աշխատանաց որովք ստանան զյա-
 ւիտեանական կորուստ , կարէին ,
 եթէ կամէին ստանալ զյաւիտե-
 ական երջանկութի .

2. Կամք ոչ է ինչ յերկար
 խօսիլ յաղագս երանութե քոյ
 յերկինս , կամ պատմել որպիսիք
 իցին իսառքն , զորս անդ վայելին
 ըստրեալքն . 25 . Բաւական է
 ինչ վն յաւիտեանականութե փա-
 ռաց այնոցիկ կարճ ի կարճոյ խօ-
 սիլ ինչ , եւ յորդորել զընթեր-
 ցողն , յուշադրաբար քննել ի միտս
 իւր զայն Օգոստինոսի խօսքն ,
 Թէ զորքան գործեմք , կամ զոր-
 քան կրեմք ի կենցաղոյս յայսմիկ ,
 ոչ է ինչ առ մեծութի փառաց
 միայ եւ եթաւուրն յերկինս .

3. Ի՞նչ գիրս պատմութեց ըստ
 Թեոփիլակսի Թէ ապաշխարող կոյս
 ոմն , որ զամս բազումս կրեալ էր
 զցաւս , և զերկուսս կսկծագոյն
 հիւանդութե , զկնի մահո՛ւն
 իւրոյ , լուսազարդ , և փառազ
 քեամ երևեցաւ կուսին այլու
 իւր բարեկամին , և ասէ ; գի
 տաս՞ իր , ովք քոյր իմ սիրելի , Թէ
 այնչափ մեծ եմ փառքս որով
 պատկեաց զիս շէրկինս , միայն
 զի առ ի յաւելլուլ զփոքրիկ ինչ
 նոյն , յօժար էի և պատրաստ
 կեանս դառնալ , և զերկար ամս
 միւսանդամ կրել զցաւս , և զվ
 իշտս առաջագոյն հիւանդութե
 իմոյ .

4. շրդարեւ էթէ այն վարձն
 զոր հատուցանէ շէրկինոյ
 իւրոց յարքայութե , էթէ այն
 վարձն ունելոց էր երբեք զվաղ
 ծան , ներեի ես կերպիւ ինչ ան
 մտաց

մտաց այնոցիկ , որք ապշեալք ի
 սէրն մարմնաւոր հեշտութեց ,
 զփոյթ ինչ ոչ ունին զփրկութեն
 հոգւոյն . Բայց հաւաստեալ գի-
 տեմք թէ այն վարձն յաւիտենա-
 ւիան է , և անսպառ . Ի մեզ
 հեշտութեց աշխարհիս դառնու-
 թի է մեծ յոյժ , խորհիլ և գի-
 տել թէ վաղվաղակի անցցեն , և
 սպառեցին . Էւ իսկ ի մեզ երկ-
 նային փափկութեց միեմարու-
 թի է քաղցր յոյժ խորհիլ , և գի-
 տել թէ ոչ անցցեն երբեք , այլ
 անփոփոխ կան և մնան ի յաւի-
 տեան . Ընդ ԼԿԻ իմ , ոմ թեթե-
 ւոյն զսէմք զդանձն անսպառ
 մեծութեց քոյ ! Ընդ հայր ողոր-
 մած , որպիսի է անմտութի մեր !
 Ատեղծեալք էմք ի քէն վս ար-
 քայութե ; պատրաստեցեր դու
 մեզ զյաւիտենական փառսն , և
 մեք վատասիրտք , զաչս մեր ոչ

համբառնամք երբեք ի վեր յերկինս, և ոչ խորհիմք Թէ այն է մեր քաղցր հայրենի, և մայրական քաղաք մեր ի յաւիտեանս. ո՛ր երկինք, ո՛ր փառք, ո՛ր երանութի յաւիտենական! ո՛ր Թէ մարդիկ զքեզ լաւ անէին ի միտս!

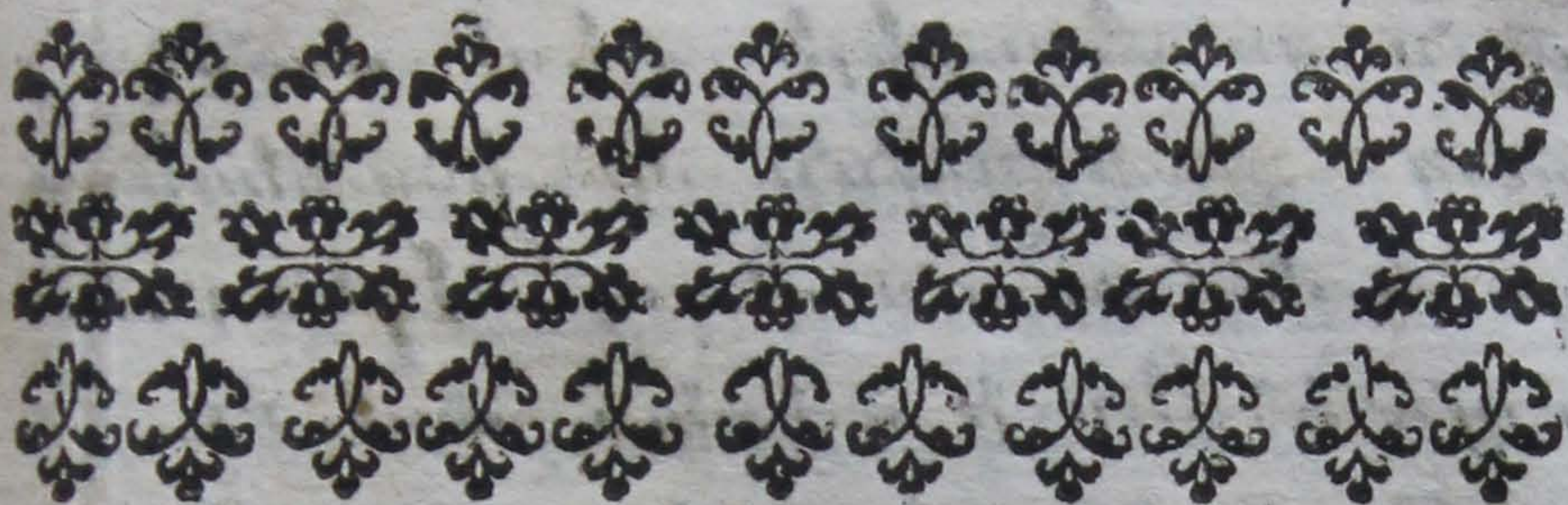
5. ԼՄԵՍ Եղբայր, ԼՄԵՍ, ընչասէր մարդ ինչ առնէ առ ի ժողովել զոսկի և արծաթ; ԼՄԵՍ, ցանկաւոր մարդ որպիսի վտանգից զինքն մատնէ առ ի կատարել զցանկութիս իւր: ԼՄԵՍ, մարդ փառամոլ յորպիսիս նեղութիս մատնէ, զի զմեծութիս և զպատիւ ունիցի առաջի մարդկան. Լիակայն արծաթ, հեշտութիք, պատիւ որչափ սուտ է, և խոտանք, որք յետ դոյզ ինչ ժամանակի անցանէն, և սպառին ի գերեզման. և յն մեծա

ծառայելու այսօր մեծ գանձուց
 ւրբ է ; վաղն դի զազրահոս
 զսպեալ միող և եթ պատանաւ .
 աշտօր ի մարմնաւոր հեշտու
 թիւ ; վաղն կեր որդանց , և ան-
 շէջ հրոյն ծարակ . աշտօր ի պա-
 տուի առաջի մարդկան ; վաղն
 ի խոր մոռացուի անկեալ . Օրնչ
 օգտի մարդ , և ինչ շահ է առ-
 ու տրի նր , եթէ զկնի այնքան
 վաստակոց և աշխատանաց , ի
 վաղճանի ստանայ զկորուստ հոգ-
 ւոյն ? Էւ զինչ տացէ փոխանակ
 անձին իւրոյ ?

6. Լայ մեզ : ան խորհուրդք
 և հոգք մեր ի վր սնունեաց են ;
 և վս փրկուեալ հոգւոյն թոյլ
 եմք և անհոգ . Օկեանս խնդ-
 րեմք , սիրեմք զհեշտուեանս ,
 ագահիմք ի գանձս ; բարի է :
 բայց զկեանս խնդրեցողք որք
 յաւիտեանականք են . Լիւրեցողք

զհեշտութիւնս որք ոչ սպասին եր-
բեք . գանձեացոք զգանաւ, ուր ոչ
ցեց, և ուտիճ ապակիանէն, և ուր
գորք ական ոչ հաստանէն, և ոչ գո-
ղանան; և այլ անհոյստեցի մեզ.

7. Երեւցաւ մք ոմա զկնի
մահո՛ւնս իւրոյ բարեպաշտի ու-
մեք, և եցոյց նմա զմիւս ծանա-
պարհ նեղ, և փշալից, ասելով,
այն է ծանապարհ որ տանի յար-
քայութի . Եթէ վարդիւք կա-
միմք պսակիլ յերկինս, պարտ է
մեզ համբերել փշոց նեղութեց
յաշխարհիս յայսմիկ . Սոյնս ուր
կամեն երբեմն բարձրացուցանել
ի մեծութիւնս եկեղեցականս : նա
սկսաւ հրաժարիլ և խոյս տալ
աղաղակելով, շքայութի, շք-
այութի ! Իբր թէ ասէր, զայլ
մեծութի ոչ գիտեմ, և յայլ
փառս ոչ փափաքեմ, բայց միայն
ի փառս շքայութե.

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՐՈՐԴ.

Տաղադս յաւիտենականու
ԹԷ դժոխոց .

Էրթայք յիսէն անիծեալք Ի
հուրն յաւիտենական, որ պատ
րաստեալ է Աստանայի
Մատթ. ԻԷ. Խա.

1. ԳԼՈՐԴԱԿԱՆ ՍԵՐՈՒՆԻ
ՉՈՐՐՈՐԴ զոր անուամբք Ի
խոկմանէն յաւի
տենականութե, Է
բերել Ի միաս, Է

յիշել զհուրն անշէջ դժոխոց; Է
մինչդեռ կենդանի եմք, իջանել
յայն

յայն զարհուրելի տեղի տանջա-
 ւաց, զի ի նոյնս մի իջանիցեմք
 զկնի մահուան մերոյ. Կենդան-
 ւոյն իջցեն ի դժոխս, ասէ Բա-
 ւիթ մարգարէ, զի անդր մի իջ-
 ցեն մեռեալք. Այն խորհուրդն
 զօրաւոր դեղ է, որ բաւական է
 բժշկել զհոգի յամ մահաբէք ախ-
 տից իւրոց, և կեցուցանել զսա-
 կեւօք շնորհացս ԱՅ. Ածցուք
 ի միտս զտանջանս դժոխոց, ասէ
 Մսկէբերանս, քանզի դեհենի
 յիշումս ոչ Թողու զմեզ անկանիլ
 ի դեհեն.

2. Ի Լիօն Թուրքերւանդ կո-
 չեցեալ դաւառին, որ է Իսկի-
 զաց աշխարհին ի հիւսիս կողմս,
 մեռեալ էր մարդ ոմս անունանե-
 ալ Թռիքէլմոս. Լա զկնի տե-
 ւանելոյ զտանջանս դժոխոց,
 Թոյլ տողուԹք ԱՅ դարձաւ ի
 կեանսն, և այնպիսի զսպեաց զվ-
 արս

արս իւր , միսչ զի ամենեքեան
 որք տեսանէին զխրթոսութի կե-
 նաց նր , իմանային առ ժամայն
 Թէ նա ի մահո՞ւնէ ի կեանս
 էր դարձեալ , և Թէ եղեալ էր
 տկանատեւ վկայ չարչարանացն
 դժոխոց . Սերկար աւուրս պս-
 դէր ի պահս արտասո՞ւախառն
 ջրով շատացեալ , և ողեպահ
 հացկաւ . քրճաղգեստ նո՞ւաճէր
 զմարմին : զերկաթէ դօտի միշտ
 աճէր զմիջով իւրով : Խարաղա-
 նաւ դանձն տանջէր արեան չափ .
 Բեռնախշտեալ զրկէր զաչս ի
 քնոյ . Ըսա և վզով չափ զինքն
 ընկղմէր ի ջուր սառեալ զժամս
 բազումս , և զմիտն իւր այրէր
 կայծակամբք . Շանդիմանէին
 զնա ոմանք վս անկարգ և ան-
 խոհեմ խառակրօսութե , և ասե-
 ին , այդ ոչ է դովելի ճգնութի
 քանզի անձնասպան էս դու , և

որ ապաշխարող . Բայց նա ար-
տասողահառաջ խայծիւ պատաս-
խանի տայր , և ասէր , Օհնչ է
այս որ կրեմ , առ այն զոր տեսի ?
Էս որ կաթլիկ մի ջուր առ ան-
հոռն ծովս .

3. Ընդ մեղաւոր դու , ասէ
նքն ջերոնիմոս , որ զայնքան ժա-
մանակ յամառեալ կասի մեղս ;
յորժամ ընթեռնուս յէջաշուք
գիրան , կամի բերանոյ քարո-
ղատողաց լսես , դժոխն , գեհ-
նն , որդն որ ոչ մեռանի , հոռն
որ ոչ շիջանի , ցաւն որ ոչ փա-
րատի , խաւարն որ ոչ է բաց
մերժի , տրտմութի որ ոչ մտի-
Թարի , չարչարանքն որ ոչ սպա-
ռին , զինչ ասես ? Օհնչ խորհիս ?
Կարծես Թերեւ Թէ այն քան
սուտ է , կամ առասպելաբանու-
թի , և շաղիաղիութի պառաւ-
անց ? Կամ էթէ զայն հաւատաւ
իբրեւ

Իբրեւ ստոյգ ճշմարտութի, զի
 արդ ոչ սարսափես? Օհ արդ ոչ
 զահի հարես? Օհ արդ ոչ հրա-
 ժարես ի մեղաց, զայս գիտեալ,
 Թէ մեղք եւ եթ կարէ զհոգիդ
 եւ զմարմնդ կորուսանել ի դժ-
 ոխս? Ահ Թէ միս քո պղծուի՞նք?
 Էլամ մարմնս քո երկաթ? Եւ
 կարես բռնէ մի ժամանակ քո
 կազմաց շրջիլ ի վր կայծականց;
 Էլամ վառեալ խարոյկս զբռնս
 արարեալ կոխել ի ձեռս; զի արդ
 ուրեմն կարասցես ի յաւիտեանս
 ծարակ լինիլ հրոյն որոյ առաջի
 հուրս մեր ցող է, Էլամ սառեալ
 մոխիր? Ե՛հ դժոխ! Ե՛հ հուր առ-
 շէջ, ով ածէ զքեզ ի միտս, եւ
 մեղանչէ? Լի է դժոխ մեղաւո-
 րօք, եւ մեղաւոր ոչ խորհի Թէ
 յորժամ մեռանայիցի, ի դժոխս
 Թաղեսցի? Ահա անմատուցի է ի
 վտանգէ ոչ երկնչիլ, բայց միայն

յորժամ ըմբռնեալ էս ի վտան-
գի . Դեքն , ասէ ուր Յակոբ
լռաբեալ (Գլ. Բ.) դեքն հա-
ւատան , և սարսին ; գիտեմ զդ-
ժոխ , և երկնչին ; և յերկեւդէ
անտի աղաղակէին ունաք ի նցէ ,
առ քն , զի կայ մեր , և քո Յո-
որդի ԼԴ , եկեր տարածամ տան-
ջել զմեզ ? Եթէ հանես զմեզ
աստի , հրաման տուր մեզ եր-
թալ յերամակ խողիցն , և դա-
հապէժ մի առնէր զմեզ յանդու-
նդս դժոխոց . Բւերեմս քան զդեւ
չար ևս է մարդ մեղաւոր որ զդ-
խոխն հաւատայ , և ոչ սարսի ;
զդժոխն գիտէ , և ի դժոխոց ոչ
երկնչի .

4. քեզ ասեմ մեղաւոր ան-
առտի , որ իբրեւ սանձարձակ
երիջար արշաւեալ պնդեա ի դժ-
ոխս , քեզ ասեմ , կայ , առ զկայ ,
և լուր . ի ծամանակե անտի
տան

տանջանաց զորս դատաւարտե
 ալք կրեն ի դժոխս, հասն զամս
 հարիւր հազար, ի յաւիտենա
 կանուծէ զինչ հատեր? Եւ ոչ
 զրոպէ մի. Եւ ի՞նչ հասն զայլ հա
 րիւր և ամսն, կարծեցաւ Թերևս
 յաւիտենականուծի? Եւ ի՞նչ կար
 ճեցաւ և ոչ միով րոպէիւ. Տա
 ւել հատանել զայնքան հազար
 ամսն, որքան են շամադաղք խա
 ղացեալ յօդս; որքան են կաթիլի
 ջուր ի ծովս և ի դետս; որքան
 են տերեւք ի ծառս; որքան են
 աստեղք յերկինս; որքան են խիճ
 աւազու ի ծովէզերս; կարծես
 Թերևս Թէ ի յաւիտենականու
 Թէն հատեր ինչ? Բնաւ ոչ ինչ,
 մայ յաւիտենականուծի ամ
 բողջ, անպակաս, անչափ, անս
 պառ. Ե՛ր դժոխս! Ե՛ր յաւիտե
 նականուծի դժոխսոց!

5. Եւ ի՞նչ զմտա դեր, և խոր
 հեաց

հեաց, Թէ շարժեալ շԾ Ի դուռ
 Ի վր դատապարտելոց, զայս ու-
 խառն դնէ ընդ նս; Թէ լցցին
 օղբս մանր մանր աւաղով յերկրէ
 մինչև ցերկինս; և զկնի անցա-
 նելոյ հազար ամացն եկեսցէ մի
 հրեշտակ, և յաւաղոյ անտի բար-
 ձցէ զխիճ մի. Էւ զկնի այլ հա-
 զար ամաց դ՛իլ բարձցէ աւաղոյ
 զայլ մի խիճ, և նոյնպիս արասցէ
 մինչև սպառեացի աւաղն յօդոյ;
 և յորժամ սպառեացի, և ոչ
 մասցէ խիճն և ոչ մի, յայնժամ
 խակ սպառեացին ևս տանջանք
 դատապարտելոց, և այլ ևս ոչ
 եղիցի դժոխ; Երպեսի լինէր
 միսիթարուր Թի դատապարտելոց?
 Երպեսի Թեթև երևեն նոց չար-
 չարանք նոց? քանզի ասէին, ան-
 ցցին արդեօք ամբ անթիւ մինչև
 սպառեացի աւաղն, բայց Ի վեր
 ջնուր սպառեացի, և սպառեա-
 ցին

ցին համանդամայն տանջանք
մեր • Բայց վայ, և առաւել վայ!
սպառեացի աւազն, անցցեն ամբ
անթիւ, և զկնի անցանելոյ այն-
քան հազար և հազար ամացն,
որչափ ինչ անցեալ իցէ ի յաւի-
տենականութեն ? Ինչ ինչ, և
ոչ ըսպէ մի :

6. Ի տապաւարտելոց չար-
չարանքն, ըստ յարատեւութե հա-
ւասարեացին ինքեան խնւ և յ.
և յ. միշտ եղիցի և յ. և լռել
ոչ կարացէ երբեք դռն նր : նո-
յապն դաւապարտեալքն միշտ
եղիցին դաւապարտեալք, և ոչ
լռեացեն տանջանք նց մինչև ցյա-
ւիտեան . Օայն զարհուրելի ճշ-
մարտութի ով խորհի, ով ի միտս
ածէ ?

7. Ի իցուք թէ ի բարձանց
երկնից հայիս ի խոնարհ յերկիր,
տեսանել զբաղմունս, և զդործս

որդւոց աշխատայ ; ասա , զինչ
 տեսանես ? Եւ մարդիկ զիւ աշխ-
 րայութե ստեղծեալք զինչ խոր-
 հին , յինչ իրան են զբաղեալք ? Ը-
 անմտութե , և անբութե մարդ-
 կան ? աշխարհ ամ ջանիւ փութան ի
 փառս , և զպատիւ որսան ի մար-
 դկանէ : աշխարհ անասնաբար Թա-
 Թաւեալք յաղբս մեղաց , անա-
 ւակութեց գրաւեն զանձինս իւ-
 րեանց : աշխարհ ազահեալ յար-
 ծաթ վարանեալ միշտ կան ի ստա-
 ցութե և որսատական ընչիցն : և ի
 հազարաց հազիւ գտցես ևս զմի ,
 որ զսիրտ իւր դիցէ ստանալ զբա-
 րիս երկնաւորս , որք ման ի յա-
 ւիտեան . Եւր յերկնից նայե-
 ցաւ , ասէ Դաւիթ մարգարէ ,
 (Լաղմ. ԺԳ. Բ.) Եւր յերկնից
 նայեցաւ յամ որդիս մարդկան
 տեսանել թէ իցէ որ իմաստուն
 որ խնդրեսցէ աշխարհ ; ամենքեան
 խո

խոտորեցան , ի միասին անայի
 տանացան , ոչ ոք է որ անէ
 դարի , և ոչ ոք է մինչև ի մի .

8. Համարձակ է խանութարհ
 որ տանի ի կորուստ , ասէ ԱՄԻ ,
 և բազումք են որք մտանէն ընդ
 նա . Բացեալ ունի դժոխ , և ըն-
 դարձաւեալ զդուստ իւր , և
 քան զտեղ և քան զտարափ Թանձր
 և արագ ի հուր անշէջ հոսեալ
 Թափին հոգիք անթիւ , վս որոյ
 էհեղ ԱՄԻ Տս զարեւն իւր . Ը՛
 տացէ զգլուխ իմ ի ջուր , (ասէ
 երեմիայ մարգարէ , գլ Թ. ւա .) և
 Ը՛ տացէ զաղբիւր արտասուեաց
 աչաց իմոց լալ զժողովուրդս զա-
 յս , զտիւն և զգիշերն , և ողբալ
 ի վր կորուսելոց ժողովրդեան
 իմոյ ?

9. Եթէ զայս ուշադիր ան-
 իր ի միտս , դու որ լուծ ընդէջ
 և սանձարձակ զհետ երթաս ցան-

Կուժէց քոց; Երկեւղիւ շշ, և
 ահիւ դժոխոց զսպէիր արդեօք
 զգարս քո, և յանձն ոչ առնու
 իր Երբեք, զի քուգէական հեշ
 տուժէ զմարմնդ գրաւել յաշի
 տենական տանջանաց. Բայց Եթէ
 յապշուժէ սրտի ոչ հաւատաս
 ինձ, և ի միտս ոչ առնուա զբ
 անս իմ, Ելանիցէ յանդիպոց ան
 տի՛ դժոխոց Տուրայ մատնիչ,
 առաջի քո կայեալ խոժոռադէմ,
 բոցակէզ, օձապատ, հրեղէն շղ
 Թայիւք կաշկանդեալ; հարցն
 դու զնա, Պատմեա՛ մեզ, Ե՛
 անիծեալ, ի դժոխս զինչ կրեադ?
 Եւ մինչև յերբ Եղիցիս անդ ի
 տանջանս? Լա հրացայտ բերան
 բացեալ, արտասո՛ւ ահաւաչ ձա
 յնիւ պատասխանի տայ, և ասէ,
 վայ ինձ, և վայ աւուրն յորում
 ես ծնայ = տանջանք զորս կրեմ
 անընդհատ եմ, յաւիտենականք,
 ան

անսպառ, որոց առաջի, զորքանս
 կրեցինք թի նահատակքն, ոչ ինչ
 են. ու՛ր եթէ լինէր երբեմն մեզ
 առ դոյզ ինչ ժամանակ հանգչիլ
 ի տանջանաց անտի՛? Բայց ի
 զարհուրելի բանտէ աստի՛ մերսէ
 ի բաց մերթէալ է ամ հանգիստ,
 ամ մխիթարութի, և հաստաւ ի
 մէնջ ամ յոյս ապրելոյ, կամ զաւ-
 կաւիկ ինչ հանդարտութի գտա-
 նելոյ մինչեւ ցաւիտեան. ի՛նչ
 հանգչիք; և մեք հրոյն ծարակ.
 Ի՛նչ զբօսաւոր և հրճուիք;
 և մեք հրոյն ծարակ. Ի՛նչ
 անուշ ուտէք և ըմպէք; և մեք
 հրոյն ծարակ. ով թէ շորհեր
 մեզ լճի զմի և եթ թոպէ ժա-
 մու հանդարտիլ ի չարչարանաց
 մերոց! Բայց վայ; յաւիտեանս
 կան են տանջանք մեր. լճիք են
 հաղար և եօթն հարիւր զի պա-
 պակիմ են ի տապոյ աստի, և

չեւ է վաղճան . ի նոյն տապոյ
պապակեցայց զայլս հազար և
հազար ամ, և ոչ եղիցի վաղճան;
պապակեցայց մինչև զյաւիտե-
ան, և մինչև զյաւիտեան վաղ-
ճան ոչ եղիցի .

10. Եւ ու յերեմի, սիրելի
ընթերցող, վս մեծ ողորմութե
ւշ առ քեզ; վս սիրոյն զոր ու-
նիս դու առ հոգիդ քո; վս ար-
քայութե երկնից որոյ դու ժա-
ռանդորդ ես, զայս սահաւաշար
գիծս մտադրութե կարդա՝ կար-
դա՝ կրկին; կարդա՝ երեք կին; և
զկարդացեալսն մտադիր քննեա՝
սուլանսն ծառակեա՝, անտաղ-
տուկ որոճեա՝; և հարցն բազ-
միցս անգամ զիստիկասուս մար-
մինդ, ով մարմինս ոչ կարես
համբերութե կալի զաւս Թեթ-
ևագոյնս կենցաղոյս այսորինկ, զի
արդ ուրեմս կարացես համբե-
րել

րել անշէջ հրոյն դժոխոց ? Խոր
 խոր տպեալ պահեալ ի սրտի բուս
 զայս փոքր եւ կարճ բանսն, Դժ-
 ոխ ; Շաւիտեան ; Արքայութի ;
 Շաւիտեան . Եթէ մի անգամ
 մտածեմ յարքայութի , ոչ բար-
 ճցի երբեք յիշեն ուրախութի իմ
 մինչեւ ցյաւիտեան : Եթէ մի ան-
 գամ անկանիմ ի դժոխս , ի դժո-
 խոց անտի՛ ոչ ասրեցայց ի յաւ-
 իտեան . Դ՛ Արքայութի ! Դ՛
 դժոխ ! Դ՛ յաւիտեան ! Առ բանս
 առ այսոսիկ ով որ ի քնոյ մե-
 ղաց ոչ սթափի , նա ոչ է քնե-
 ալ , այլ մեռեալ , ասէ սքն Օգ-
 ոստիւոս .

Վ Ե Ր Զ .

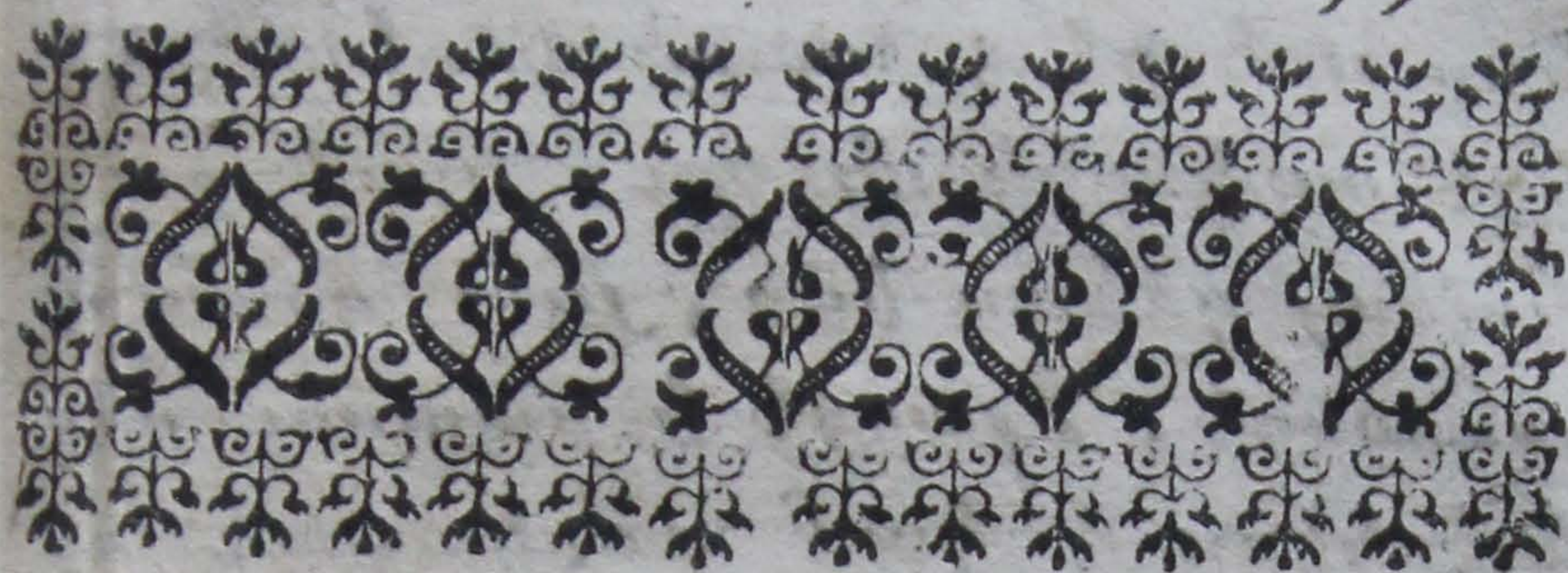

 ԼՂրագործ մարդ յա-
 յստանի ի դժոխս ան-
 կանի , յորտան մե-
 ռանի . Տայն զար-
 հուրելի ժամանակին

մահու սաստկացուցանէ Լա-
 տանայ զփորձութիս իւր , զայս
 դիտեալ , զի եթէ յայստան հիւ-
 անդին յաղթեսցէ , ի յաւիտեան
 է յաղթուածի նր . Լխ՝ այսորեկ
 Ողորմած ԼԴԻ և ԼՂԾ մեր Տս
 քս , ըստ դէմ փորձութեց բան-
 սարկուէին հաստատեաց զփրկա-
 րար խորհուրդն վերջին օժման ,
 ի կրկին բժշկուածի հոգւոյ և
 մարմնոյ , զի ըմբռնեալ հոգե-
 վարն յերկուսս մահու , սբ մե-
 ռոնիւ օծեալ , զօրացեալ , կաղ-
 դու

դուրեալ , Կարող լիցի , Իբրեւ
 քննադէմ ախոյեան մտանել Ի
 հանդէս պատերազմի ըստ դէմ
 փորձելն , եւ յաղթահարել զնա .
 Երոյ յաղաղաւ եւ զիջանելով
 առ յօժարուԹի զոր ունին աշուօր
 Լուսաւորչին որդիքն , վերահաս-
 ալանել Ի միջի Իւրեանց զՅնա-
 ւանդ խորհուրդն վերջին օժ-
 ման , որ զայնքան ժամանակ Ի
 բաց բարձաւ Ի նցե ; օգտակար
 յոյժ Թռէեցաւ Ինձ յաւելլուլ Ի
 տեսորիկս յայս զկարգն օժանելոյ
 զհեւանդն , ըստ արարողուԹԷ
 ըստ հասուր սբ եկեղեցւոյ .

Կ Ա Ը Դ Ն

Օծանելոյ Օհւանդն .

Ատրաստեացի առ
 Կիւանդն սեղանիկ
 մի մաքուր կտաւով
 ծածկեալ : և ի վր
 սեղանոցն մոմ վառե-
 ալ, և ամանիկ սքք երկու . Ի
 միւս իցեն բամպակեայ դասակք
 եօթն, որովք Կիւանդին օծեալք
 անդամքն մաքրեացին . Ի միւսում
 իցէ հացն քսքուշ, կամ միջուկ
 հացին, որով քահանայ զմատուս

իւր սքեցե ; պատրաստեալ ևս
 եղէ աստիորեկ մի ջուր որով քա-
 հանայ զձեռն իւր , յետ օծմանց
 լո՛ւսացէ . Լրացցէ եւ սպասու միւս
 կղերիկոս , կամ սարկաւազ որ
 ունիցի զխաչելութի առանց բու-
 սոյ ; զջուր օրհնութե արմկաւ
 իւրով , և զմաշտոցն . Իսկ քա-
 հանայ զշին իւղոյն ունիցի եւ
 կապտագոյն մի մաքուր քիսակին .

Իբրեւ եհաս քահանայ եւ տեղի
 ուր անկեալ դնի հիւանդն , ասե-
 ք . Խաղաղութի անսասայս
 միկ

Ա. Եւ ամբ բնակելոց եւ ամա .
 Տեսոյ զամանիկն սբ իւղոյն
 դնե եւ վր սեղանոյ ; և շապիկն ,
 և զկապտագոյն ուրարն զգեցեալ ,
 հիւանդին զխաչելութի տայ համ-
 բուրեւ , և ջրով օրհնութե խա-
 չաճեւ արակե զհիւանդն , և զսե-
 նե

նեակն , ասելով , Յօղեա՛յ յիս
 ԼԻ՛Ր մշտկաւ , եւ ո՛ր եղէց = լո՛ւս
 դիս , եւ քան զձիւն սպիտակ
 եղէց .

Էթէ կամօցի հիւանդն խոռ
 տովանիլ զմեղս , քահանայ ունին
 դիցէ նմա , եւ մխիթարական բա
 նիւք կանգնեցցէ դնա , կատարե
 ալ հաւատով , յուսով , եւ սիրով
 ընկալնուլ զխորհուրդն . Տետոյ
 ասէ

Ք. ՕգնուԹի մեր յանուն
 ԼԻ՛ն .

Ա. Եր արար զերկինս , եւ
 զերկիւր

Ք. Էղօթեցուք .

Էղաչեմք զքեզ ԼԻ՛Ր մեր Տօ
 Քն ; մտցէ զոյգ ըսդ մեզ ի տունս
 յայս յաւիտենական երանութի ,
 Է՛ծային յաջողութի , զո՛ւարթա
 դին խնդութի ; սէր պտղալից ,
 եւ անանց առողջութի . Հալա
 ծես

Ժեպցինս դեքս ի տեղւոջէ յայս
մանէ ; առաջիկայ գտանիցին հրեշ-
տակք խաղաղութե ; և ի տանէ
աստի ամ չար հակառակութի ի
բաց կացցէ .

Մեծացո լԿԻ՞ ի վր մեր դա-
նուն քո սբ , և ✠ օրհնեալ զդ-
նացս մեր : սբ արա զմուտն խո-
նարհութե մերոյ ; դու որ գթած
ես , և ընդ հօր , և հոգւոյն սբոյ
կենդանի ես ի յաւիտեանս յա-
ւիտենից . Բմեն .

Բղօթեցուք , և խնդրեա-
ցուք ի ԼԿԻ՞ մերմէ ՏԷ քԷ զի
օրհնելով ✠ օրհնեսցէ պարկա-
ղայս , և զամբնակեալս ի ամա ;
և տայցէ նց զհրեշտակ բարի
պահպան , և ընկալցէ զնս ի ծա-
ռայութի իւր , նայիլ ի սքանչե-
լիս օրինաց իւրոց : Ի բաց ար-
ասցէ ի նցէ զամբղօթութի հակա-
ռակ ; ապատեսցէ զնս յամբ երկիւ-
ղէ ,

դէ, և յամ խռոպութի; և ար-
ժանի արասցէ առողջ պահել զնս.
Որ ըսդ հօր, և ըսդ հոգւոյն
սբոյ կենդանի է, և Թադաւ-
որէ ի յաւիտեանս յաւիտենից.
Ամէն.

Աղօթեցուք. Տարլուք մեզ
ԱՄՐ ՍԲ հայր ամենակարող, յա-
ւիտենական ԱԾ, և արժանի
արա առաքել յերկնից զհրեշտակ
քո ՍԲ, որ այց արասցէ ամբ բնա-
կելոց ի տանս յայամիկ; և պա-
հեցէ, մխիթարեացէ, և դորա-
ցուցանիցէ զնս. ԱՄԷ մերով Տիւ-
րիւ. Ամէն.

Ընթերցուած ԱՏԲոյ ԱՇԵ-
տարանին.

Ըստ Տառիկոսի.

Տայնս ժամանակի ասէր Տս
Առաքելոց իւրոց; յոր տուն
մտանիցէք, անդէն օթեան կալ-
ղիք, միշտ էլանիցէք անտի: և

արք ոչ ընկալցին զձեզ, և ոչ լ՝
 շնորհեա զձեզ, յորժամ ելանիցէք
 անտի՛, Թօթափեալիք զփռչի ուս-
 եց, Ի վկայութի նոց. Էս ելեալ
 քարոզէին զի ապաշխարեացեն; և
 զդեռ բազումս հաւսէին, և օծ-
 անէին իւղով զբազումս հիւանդս,
 և բժշկէին զնս.

Ա. Իսառք քեզ ԱՄԻ ԱՉԺ
 մեր.

Աչոթք այսոքիկ Թողցին ըստ
 մասին, կամ և ըստ բոլորի, ըստ
 որում ժամանակն ստիպեացէ.
 Տեսոյ Աարկաւադն ասէ խոս-
 տովանիմ առաջի և քահա-
 նայ ասէ,

Բողոքմեացի քեզ ամենակարող
 ԱՉԺ; Թողութի շնորհեացէ ամ
 մեղաց քոց, և տայցէ քեզ զկե-
 անս յաւիտենականս. Ա. Ամեն.

Բ. Օսերումս, և զԹողութի
 մեղաց մերոց շնորհեացէ մեզ ամե-
 նս

սակարող , և Բղորմած շնորհ .
 և մէն .

Եւ դառնայ առ առաջիկայ ժողովուրդն , և յորդորէ զնա աղօթել զս հիւանդին , մինչ ինքն օժէ զսա իւղով օրհնութե . Յետոյ ի զի հիւանդին ասէ .

Յանուս Հօր * և Բրդուոյ *
 և հոգւոյն սքոյ * ; շնորհ ի բեզ
 ամ զօրութի բանասարկո՞ւն , ձեռ-
 նադրութե ձեռաց մերոց ; և բա-
 րեխօսութե ամ սքոյ հրեշտա-
 կաց , հրեշտակապետաց , նահա-
 պետաց , Մարգարեից , Առաքե-
 լոց , Մարտիրոսաց , Խոսատիւ-
 նողաց , Կուսանաց , և ամ սքոյ .
 և մէն .

Յետոյ Թանայ զբուծն ի սք
 իւղն , և օծանէ զհիւանդն ի
 զգայարանս նր , ուն իսկ հետեւի
 ըստ կարգի , ասելով .

ԱՌ ԱԶՅԱ .

ԱՅՍ ՍԷ օԺՄԱՄԲ , և ամենա
 ԿՈՒԹ ՈՂՈՐԻՈՒԹԷ ԻԼՐՈՎ , ԹՈՂԳԷ
 ՔԵՂ ԱՄԻ զՈՐ ԻՆՆ ՄԵՍՈՂՈՒԹԷ
 ՄԵՂԱՐ . ԱՄԵՆ .

ԵՆ ԱՄԱՐԿԱԼԱԳՆ , ԿԱՄ ԻՆ
 ՔՆԻՆ ԻՍԿ ՔԱՀԱՆԱՅ ՔԱՄԱԿԱԿՈՎ
 ՄԷԷ ՂՕԺԵՍԼ ՄԵՂԻ , և ՂԲԱՄԱԿԱԿՆ
 ԱՐԿԱՆԷ Ի ՄԱՔՈՒՐ ԻՆՆ ԱՄԱՆ , և
 ԿՆՈՅՆ ԱՌՆԷ ԱՌ ԱՅԼ ԱՄ օԺՄՈՒ
 ՆԱՆ , և յՈՐԺԱՄ ԿԱՄԱՐԵԾԿԱԼ ԽՈՐ
 ՀՈՒՐԴՆ , ՂԲԱՄԱԿԱԿՆ , և ՂՄԻՋՈՒԿ
 ՀԱԳԻՆ ՄԱՆԻՆ յԵԿԵՂԵԾԻ , և ԱՅՐԵՆ
 ՀՐՈՎ ; և ՂՄՈԽԻՐՆ ԱՐԿԱՆԵՆ յԱ
 ՀԱՂԱՆ .

ԱՌ ԱԿԱՆՋԱ .

ԱՅՍ ՍԷ օԺՄԱՄԲ , և ամե
 ՆԱԿՈՒԹ ՈՂՈՐԻՈՒԹԷ ԻԼՐՈՎ , ԹՈՂ
 ԳԷ ՔԵՂ ԱՄԻ զՈՐ ԻՆՆ ՄՍՈՂՈՒԹԷ
 ՄԵՂԱՐ . ԱՄԵՆ .

ԱՌ ԸՌՆԱԳՈՒՆԱ .

ԱՅՍ ՍԷ օԺՄԱՄԲ , և ամե
 ՆԱ

սագործողութեան իւրով, Թող-
ցէ քեզ ԱՄԻՆ զոր ինչ հոտորութե
մեղար. Ամէն.

Առ Բերան, շրթամբք
խփելօք.

Այս սբ օծմամբ, և ամե-
նագործողութեան իւրով, Թող-
ցէ քեզ ԱՄԻՆ զոր ինչ ճաշակմամբ,
և խօսութե մեղար. Ամէն.

Առ Ձեռն.

Այս սբ օծմամբ, և ամե-
նագործողութեան իւրով, Թող-
ցէ քեզ ԱՄԻՆ զոր ինչ Շօշափմամբ
մեղար. Ամէն.

Էթէ հիւանդն քահանայ
իցէ, ձեռքն օծանին արտա-
քուտ: Իսկ այլոց օծանին
հերքուտ.

Առ Մատ.

Այս սբ օծմամբ, և ամենա-
գործողութեան իւրով, Թող-
ցէ քեզ ԱՄԻՆ զոր ինչ գնա-

ցիւք մեղար : շնորհ :

Եթէ հիւանդն կեն իցէ
զօժուիմս ռաւից ոչ վայել
առնել

Շնորհ Երեկամուս :

Շնորհ քի՛ զօժուիմս , և ամէ
նազուծ ողորմութիւնք իւրով , Թող
ցէ քեզ ԱՅՏ զոր ինչ Երեկաման
հեշտութիւն մեղար . շնորհ .

Երեկամանց օժուիմս պարտ
չէ առնել ի վր կանանց , կամ
և ի վր մարդոց որ վս ծան
րագոյն հիւանդութիւն շար
ժիւղ ոչ կարէր , առանց վտան
գի ինչ մեռանելոյ .

Տես այսոցիկ քահանայ ասէ

Ք. ԱՅՏ ողորմեաց : Քս ող
որմեաց : ԱՅՏ ողորմեաց : Հայր
մեր և մի տանիւր զմեզ ի
փորձութի ,

Ա. Շնորհ փրկեալ զմեզ ի չարէ

Ք. Շնորհ արա զժառանգքո

Ա.

Ա. ԱՅ իմ գյուղացեալ ծ
քեզ .

Ք. Առաքեալ նմա ԱՄԻ զօգ-
նութի ի բարձանց .

Ա. Եւ ի Լիօնէ ըսկալ զնա .

Ք. Լէր նմա ԱՄԻ աշտարակ
զօրութէ .

Ա. Տերեաց Թշնամւոյն .

Ք. Ընդ մեզիցէ նմա Թշնամի .

Ա. Եւ որդի աւօրէնութէ
մի յաւելցէ ձսասել նմա .

Ք. ԱՄԻ լուր աղօթից իմոց .

Ա. Եւ աղաղակ իմ առ քեզ
եկեսցէ .

Ք. ԱՄԻ ըսդ ձեզ .

Ա. Եւ ըսդ հոգւոյդ քուս .

Ք. Աղօթեացուք .

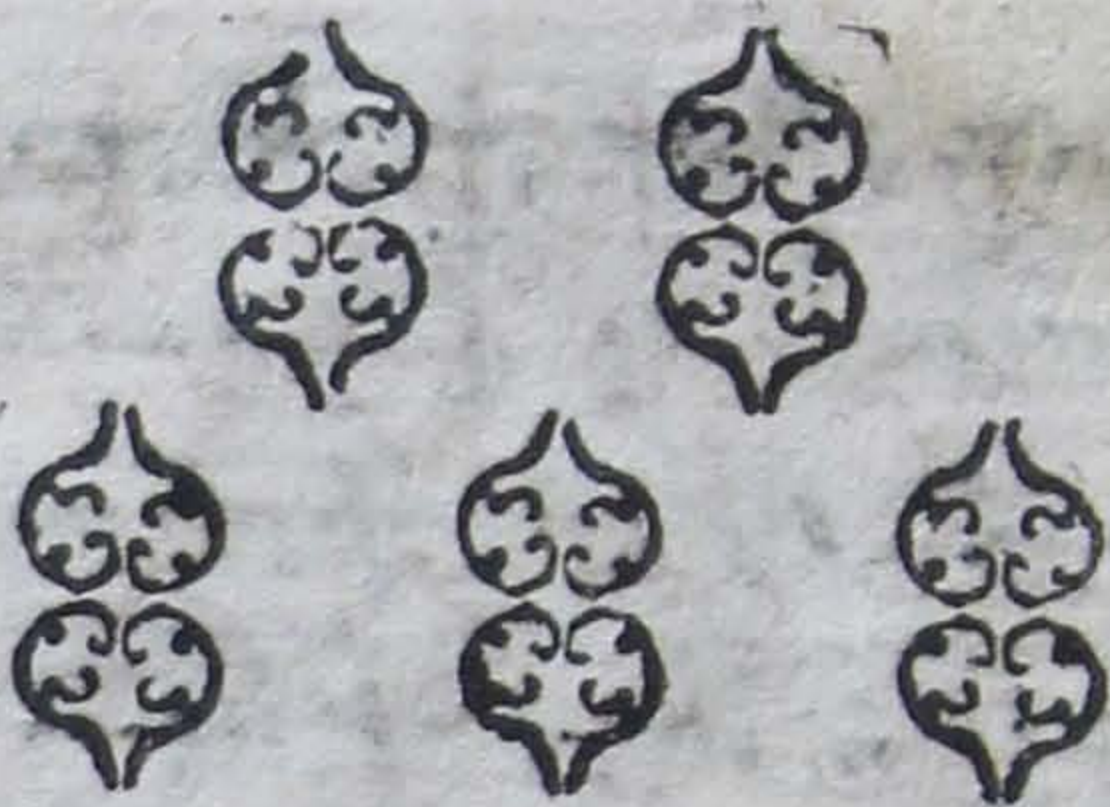
ԱՄԻ ԱՅ մեր որ ի ձեռն սքոյ
առաքալոյդ Տախօբու ասացեր ,
Հիւանդանայցէ որ ի ձեռն , հո-
ցեսցէ զերեցունս եկեղեցւոյ ; Եւ
արասցեն ի վր նր աղօթս ; Օճ-

ցին իւղով յանուսն ԱՄԻՆ, և ար-
օթքն հաւատովք փրկեացին զախ-
տացեալն; և յարուսցէ զնա ԱՄԻՆ,
և եթէ մեղս ինչ իցէ գործեալ
Թողցի նմա. և զաչեմք զքեզ փր-
կիչ մեր շնորհօք հոգւոյն սբոյ
փարատեալ զցաւս հիւանդիս այ-
սորիկ, և զախտս նր բժշկեալ; և
Թող զմեղս նր, և զնմ ցաւս հոգ-
ւոյ, և մարմնոյ ի բաց արա ի
նմանէ; և ողորմութեք քով շնոր-
հեալ նմա զարտաքին, և զսեր-
քին կատարեալ առողջութի, զի
շնորհիւ գթութեք քո զօրացեալ
կարիցէ դառնալ ի պաշտօն իւր
յառաջինս. Եր ընդ հօր, և ընդ
հոգւոյն սբոյ կենդանի ես, և
Թագաւորես ի յաւիտեանս յաւի-
տենսից. և ամեն.

և զօթեացուք. Հայեաց ԱՄԻՆ
ի ծառայ քո պաշարեալ ցաւօք
մարմնոյ իւրոյ, և սփոփեա զհո-
գի

զի զոր արարեր ; զի տկարութե
 իւրով խրատեալ խոստովան լեցի
 Թէ ի քէն է ԱՄԻ փրկութի իւր .
 ԱՄԷ մերով Տիւ քիւ . աշմէն .
 աշոթեացուք . ԱՄԻ ուր , Հայր
 ամենակարող յաւիտենական աշ ,
 որ յախտացեալ մարմինս ծաւա
 լելով զօրհնութի շնորհաց քոյ ,
 բազմապատիկ գթութեալ պահես
 զարարածս քո ; Իշնկնդիւ մար
 դասէր աշոթից այնոցիկ որք կար
 դան զանուն քո ուր , և զծառայդ
 քո յախտից բժշկեալ , և ի ցաւոց
 զօրացեալ աջովդ քոյ կանգնեալ ;
 զօրութեալ քոյ հաստատեալ ; և
 կարողութեալ քոյ պահպանեալ ; և
 ամիւ յաջողութեալ դարձն զսա յե
 կեղեցիդ քո ԱՄԷ մերով Տիւ
 քիւ . աշմէն .

աշ օգնութի միշտ եղիցի ընդ
 մեզ . աշմէն .

Տ Ա Ղ Ա Դ Ա

քննութեան արտի .

 ԿԸ Ը հոգևոր կը
 Թուեալս , որովք
 մարդիկք բարեպաշ-
 տք ջանան զսուրբ
 պահել զանձնս իւ-
 րեանց առաջի ԱՅ , ոչ գոյ այլ
 ինչ կրթութի գիւրագոյն , և օգ-
 տակարագոյն , քան զքննութի
 արտի : Եւ իւրագոյն առաջի , քան-
 զի ոչ ձգի կրթութի այն առ եր-
 կար ժամանակ , բայց ի միտմէ
 եթ ըսպէի ժամու կառարի . Օգ-

տակարարոյն ասացի, քանզի նո-
վա՛ն խլեմք արմատաքի գինու-
թիս մեր, և բարի կարգ դնեմք,
հանապազորդ գործոց մերոց.

Եթէ կթօնաւոր ես, կամ ապ-
աշխարօղ հրաժարեալ յաշխարհէ,
զսրտի քննութի արասցես յաւ-
ռւրն երկու անգամ: մի անգամ ի
կէսօրէի, և միւս անգամ ի գիշե-
րի առաջ քան գնալանել ի քուն.
Իսկ եթէ աշխարհական ես, և
վասն զբաղմանց և աղմկութեանց
աշխարհի, ոչ կարես իմիջօրէի
առնել զնա, բայց արասցես զնա
անապատճառ յոյժ սակաւ ի գիշե-
րի, և այսպէս արասցես զնա:

ԱՂՐԱՂ ԶԻՆ.

Կացո՛ղ զԱՄԻ ԱԶ քո, քեզ ներ-
կայ, և խոնարհ սրտիւ երկիր
պագ նմա: Տեսոյ չոքեալ, կամ
ի ծու-

Ի ծուռնիս անկեալ, Կամ և հասեալ,
 որպէս իսկ հոգւոյդ դիւրա-
 գոյն լինիցի, Ժողովեա զմիտս քո
 ի քեզ, և յիշեալ Թէ զորքան
 շնորհս ընկալար այսօր ի ԱՄԻՆ,
 և յորքան չարեաց հոգւոյ և մար-
 Ժոյ պահեաց զքեզ: ԱՅժցես ևս
 զմտաւդ, Եթէ Կամիս, բայց հար-
 ւանցի և ընդ աղօտ, զանցեալ
 բարերարութիս, զորս առեալ ես
 յԱՅ, Եթէ յատուկս, Կամ Եթէ
 հասարակս, զի հաւարար զքեզ
 յոչընչէ. Լյոչեաց զքեզ ի հաւանա-
 քի, առանց որոյ ոչ գոյ փրկու-
 Թի, եւ մինչ դեռ շաղախեալ
 էիր իմեղս, ոչ պատուհասեաց
 զքեզ անկարծահաս մահո՛ւմբն,
 և ոչ արար զքեզ գահաճէժ ի
 դժոխս ոմ արժանի իսկ էիր,
 բայց հայրախնամ գթով, ետ քեզ
 զշնորհս և զժամանակ ապաշխա-
 րելոյ.

Ե Ր Կ Ր Ո Ր Դ :

Էլ ասն այնքան բարերարու
 Թեանց շնորհակալ լեր ւշ, և ի
 խորոց սրտի առաջ ցնա : Բողոքմած
 և մարգարէր ւշ, գահաւան
 զքէն վն ամենայն շնորհաց զորս
 արարեր ինչ ի մանկութե անտի
 իմմէ մինչև ցայսօր : Օհնչ տաց
 տրի տուր քեզ ԼՄԻ ըստ ամե
 նայնի զոր և ետուր ինչ : ւշ և
 մարմին իմ, հոգի իմ, և ամե
 նայն զօրութիք նոցա առ ի քէն
 են, զնոյնս մատուցանեմ քեզ զի
 գործեցից նոքօք վն փառաց բոց :
 և ի ծառայութե բռն ծախե
 ցից զամենայն աշուրս կենաց
 իմոց : Ընկալ ԼՄԻ զվաստակա
 իմ, զաշխատանս իմ, և զիմ ամե
 նայն բարի գործսն, ի միաշոր
 ութի ըստ գործսն ամենաօհրելի
 որդւոյդ քո, և ամ անբոց բոց,
 ըստ

ընդ պատարագս և ընդ գոհու-
թիս զորս մատուցանեն քեզ այ-
սօր և յաշխտեանս յաշխտենից
և մէն .

Ե Ր Ր Ո Ր Դ .

Ատածեալ զմեզս զորս արարել
այսօր . Որպիսիք ևս թուլութի,
և մտաց ցնդումս յազօթս ; Ե
խօսս անպարկէշտութի, բամբաս,
դատարկաբանութիւն . Իմեջ առ
ուտրի զրկանք, երդմունք, սուտ,
պակաս տալն, աւելի առնուլն :
յիշեալ ևս բայց առ հասարակ և
իբր թէ անցանելով, քո անցեալ
կենաց չարագործութիւնս, Որ-
ովք հազարիցս անգամ արժանի
եղեր ի դժոխս դատապարտելոյ .
Եւ զայս խորհելով անկեալ երե-
սատարած յերկիր, խախք դի-
մօք, կրծածեծ, ցաւալից, սր-
տիւ,

տիւ , արտասուէ ամօր աչօք ինչ
դրեա ի ւրեանս զթողութիւն
մեղաց քոց ասելով .

ՁՈՐՐՈՐԴ .

Ահա ուրեմն ւրբ , ահա հա
տուցուեմն զոր հատուցի քեզ
վասն այնքան բարերարութեց
քոց . վայ ինչ և անառակութե-
ան իմում . վայ ինչ և լրբու-
թեան իմում : վայ ինչ և իմ
անաթութե : փռիմանիմ ւրբ
և զղձամ ճմարտապէս , զի այն
քան մեղօք դառնացուցի զաճային
դթութի քո , Ատեմ զնոսա , ապ-
աշաւեմ զնս , դարչեցուցանեմ
զնս զի դու ամենաբարի ես , ամե-
նասիրելի , հայր իմ և ԱՃ իմ =
Եթէ անարդէս զիս ւրբ ըստ
արժանեաց իմոց , բայց զիս մի
անարդէր վասն սիրոյն և մահու-
ան որդւոյդ քո , մի կորուսա

սեր զտաժանեալ հոգիս , զոր
 փրկեաց ԱՄԻ ՏՅ արեամբ իւ-
 ղով , և զանառակ որդի , մի ըն-
 կենուր հայր ողորմած յերեսաց
 քոց .

ՀԻՆԳԵՐՐՐՈՐԴ

Կանգնեալ , զօրացեալ քաջա-
 լերեալ յուսոփս յԷԶԾ , հաստա-
 տեա ի քեզ և առաջադրեա խո-
 տորիլ այսու հետեւ յամենայն
 մեղաց , և ոչ ի մեղաց միայն , այլ
 և յամ պատճառէն մեղանշելոյ .
 Էսա ԷԶԵ , զօրացո ԱՄԻ զտկա-
 րուԹիւն իմ , հաստատեա զսիրտ
 իմ հոգւովդ սրբով քաջապէս
 դիմանալ փորձուԹեանց սատա-
 նայի , և առաւել մեռանիլ քան
 զմեղանշել քեզ ԷԶԵ .

ՀԱՅՐԱՄԵՐ.

Մղձոյն քեզ.

Տեսոյ մտածական ականա-
կուժեամբ, տես զինչ գործս
գործելոյ ես այսօր մինչև ցգի-
շի, կամ եթէ ի գիշերի առնես
սուժի սրտի, տես իբր թէ ի
հեռասանսէ թէ վաղիւն զիար-
դօրն անցուցես, և բարի կարգ
դեր գործոյ քոյ.

